

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-372/22 - 1

Asia C-372/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

9.6.2022

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

tribunal d'arrondissement (piirituomioistuin, Luxemburg)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.6.2022

Hakija:

CM

Vastapuoli:

DN

[–] *Välipäätös* [–] 8 päivänä kesäkuuta 2022

[–]

Jonka asianosaisia ovat:

[–] **CM**, s. [–] 1979 [–] (Ranska), asuinpaikka [–] Luxembourg, [–],
hakija [–],

[–] ja

[–] **DN**, s. [–] 1978 [–] (Ranska), asuinpaikka [–] (Ranska), [–]
vastapuoli [–],

[–]

MENETTELY

Kun otetaan huomioon välipäätös [– –], joka annettiin 1.12.2020 ja jolla lykättiin asian käsittelyä siihen asti, kunnes Tribunal judiciaire de Nanterren (Nanterren alioikeus, Ranska) perheasioita käsittelevä jaosto on ratkaissut kysymyksen kansainvälisestä alueellisesta toimivallastaan [– –].

[– –]

Menettelyn jatkamisen kohde

[– –] [– –] [P]erheasioita käsittelevä jaosto järjesti 11.5.2022 istunnon, jossa esitettiin suullisia lausumia ainoastaan vireilläolovaikutuksesta ja tuomioistuimen kansainvälisestä alueellisesta toimivallasta.

[– –] CM väittää, että ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on kansainvälisesti alueellisesti toimivaltainen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (jäljempänä Bryssel IIa -asetus) 9 artiklan 1 kohdan nojalla, koska kyseisen artiklan mukainen toimivalta on sidottu ajallisesti lailliseen muuttopäivään eikä tuomioistuinratkaisun antamispäivällä ole merkitystä; tästä seuraa, että koska 12.6.2020 [– –] annetussa ratkaisussa [– –] [on] määrätty, että lasten muuttopäivä on 30.8.2020, [– –] [CM:n mukaan] hän saattoi saattaa asian Luxemburgin tuomioistuimen perheasioita käsittelevän jaoston käsiteltäväksi 30.11.2020 saakka. Kun otetaan huomioon Ranskassa annetut ratkaisut, Bryssel IIa -asetuksen 19 artiklan mukaista vireilläolovaikutusta ei enää ole. Asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa on sovellettava ensisijaisesti suhteessa asetuksen 15 artiklaan, koska 8 artiklassa nimenomaisesti viitataan siihen. Lisäksi CM:n mukaan 15 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat kumulatiivisia, eivätkä ne täyty tässä tapauksessa, koska ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen perheasioita käsittelevällä jaostolla on paremmat edellytykset antaa ratkaisu, koska se tuntee lapset ja tapauksen tosiseikat. Koska Ranskan tuomioistuin on todennut, ettei se ole toimivaltainen, asetuksen 15 artiklan soveltaminen merkitsisi tässä tapauksessa oikeussuojan epäämistä.

[– –] DN katsoo myös, että vireilläolovaikutusta ei enää ole, kun otetaan huomioon Ranskassa annetut ratkaisut. DN katsoo sen sijaan, että Bryssel IIa -asetuksen 15 artiklaa on sovellettava tässä asiassa, ja ilmoittaa hyväksyvänsä – kuten kyseisen 15 artiklan 2 kohdan lopussa edellytetään – sen, että asia siirretään toiseen tuomioistuimeen. DN väittää, että käsiteltävänä olevassa asiassa täyttyvät kaikki merkitykselliset Bryssel IIa -asetuksen 15 artiklan 3 kohdassa vahvistetut edellytykset, joten Ranskan tuomioistuimilla on Luxemburgin tuomioistuihin paremmat edellytykset asian käsittelyyn.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

Perheasioita käsittelevä jaosto antoi hakijan ja vastapuolen yhteisten alaikäisten lasten [– –] AF ja [– –] BG puolesta esitettyä hakemusta koskevassa asiassa 12.6.2020 ratkaisun [– –], jossa se totesi seuraavaa:

”– – vahvistaa asianosaisten yhteisten, [– –] [vuonna] 2009 syntyneen alaikäisen lapsen [– –] AF ja [– –] [vuonna] 2010 syntyneen alaikäisen lapsen [– –] BG lailliseksi ja vakinaiseksi asuinpaikaksi 31.8.2020 alkaen [– –] DN:n luona,

Määrää, [– –] [että] CM:llä on yhteisten alaikäisten lasten [– –] AF ja [– –] BG tapaamis- ja luonapito-oikeus [– –] seuraavien sääntöjen mukaisesti 31.8.2020 alkaen, elleivät asianosaiset sovi toisin:

[– –] [tapaamisoikeuden käyttöä koskevat säännöt]

Ratkaisu on oikeusvoimainen [– –].

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että tässä asiassa sen perheasioita käsittelevä jaosto antoi 1.12.2020 välipäätöksen [– –], jolla se lykkäsi asian käsittelyä Bryssel IIa -asetuksen 19 artiklan ja toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan nojalla, kunnes Tribunal judiciaire de Nanterren perheasioita käsittelevä jaosto on ratkaissut kysymyksen kansainvälisestä alueellisesta toimivallastaan [– –].

Tribunal judiciaire de Nanterren perheasioita käsittelevä jaosto antoi 17.9.2021 ratkaisun, jossa se katsoi Bryssel IIa -asetuksen 8 ja 9 artiklan nojalla seuraavaa:

”– – [– –] CM on jättänyt 14.10.2020 eli kolmen kuukauden kuluessa alaikäisten lasten laillisesta muuttopäivästä tribunal d’arrondissement de Luxembourgin hakemuksen, jossa hän vaatii tapaamis- ja luonapito-oikeutta koskevien sääntöjen muuttamista. [– –]

- ei ole mitään perusteita katsoa, että [– –] CM olisi hyväksynyt Ranskan tuomioistuinten toimivallan.

Niinpä edellä mainituista säännöksistä seuraa, että tribunal judiciaire de Nanterre ei ole asiassa alueellisesti toimivaltainen.

[– –].”

Cour d’appel de Versailles (Versailles’n ylioikeus, Ranska) antoi 3.3.2022 tuomion, jossa se totesi, että *”se ei enää tutki [valitusta], jonka on jättänyt [– –] DN [– –]”*.

[– –]

Ennakkoratkaisupyynnön perustelut

12.6.2020 annetussa ratkaisussa [– –] mainitaan

- yhtäältä seuraavat lasten [– –] AF ja [– –] BG etua koskevat perusteet, joiden nojalla ratkaisun vaikutusten voimaan tuloa lykätään lasten laillisen asuinpaikan ja vakinaisen asuinpaikan muuttumisen osalta: ”jotta lapset voivat käydä koulua Luxemburgissa kouluvuoden loppuun ja jotta muutto vaikuttaisi mahdollisimman vähän mahdollisesti jo tehtyihin kesälomasuunnitelmiin, on määrättävä, että tämä muutos tulee voimaan 31.8.2020 eli päivää ennen kuin uusi kouluvuosi alkaa [– –] (Ranskassa)”;

[– –]

Koska ratkaisussa on siis määrätty ratkaisun vaikutusten voimaan tulosta myöhemmin asuinpaikan muutoksen osalta, [– –] CM:n hakemus, joka toimitettiin ennakkoratkaisua pyytävään tuomioistuimeen 14.10.2020 eli kuusi päivää sen jälkeen, kun [– –] DN oli jättänyt hakemuksensa tuomioistuimeen Nanterressa (Ranska), on toki toimitettu tuomioistuimeen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lapset tosiasiallisesti ovat muuttaneet Ranskaan 30.8.2020, mutta myös yli neljä kuukautta sen jälkeen, kun 12.6.2020 annettiin ratkaisu [– –], jossa määrättiin tästä muuttopäivästä ja joka oli jo lainvoimainen [– –].

Euroopan unionin tuomioistuin on todennut seuraavaa Bryssel Iia -asetuksen 15 artiklasta:

- ”Asetuksen N:o 2201/2003 15 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että | — | voidakseen katsoa, että toisen jäsenvaltion, johon lapsella on erityiset siteet, tuomioistuimella on paremmat edellytykset asian käsittelyyn, jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuimen on varmistuttava siitä, että asian siirtäminen kyseiseen tuomioistuimeen on omiaan tuomaan asian käsittelyyn todellista ja konkreettista lisäarvoa, kun otetaan muun muassa huomioon kyseisessä toisessa jäsenvaltiossa sovellettavat menettelysäännöt | — | voidakseen katsoa, että asian siirtäminen palvelee lapsen etua, jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuimen on varmistuttava erityisesti siitä, ettei riskinä ole, että asian siirtäminen vaikuttaa haitallisesti lapsen tilanteeseen” (tuomio 27.10.2016, *Child and Family Agency v. J. D.*, C-428/15);
- ”Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 15 artiklaa on tulkittava siten, ettei sitä sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa niistä tuomioistuimista, joissa asia on

pantu vireille, toinen on kyseisen asetuksen 12 artiklan ja toinen sen 8 artiklan nojalla toimivaltainen tutkimaan pääasian.”(tuomio 4.10.2018, IQ v. JP, C-478/17).

Käsiteltävässä asiassa lasten [– –] AF ja [– –] BG osalta täyttyvät kumulatiivisesti — vaikka kyseiset edellytykset ovatkin sanamuotonsa puolesta vaihtoehtoisia – kaikki neljä Bryssel IIa -asetuksen 15 artiklan 3 kohdassa säädettyä, asiassa merkityksellistä edellytystä sille, että lapsella on katsottava olevan erityisiä siteitä jäsenvaltioon (viidettä edellytystä siitä, että asia koskee ”lapsen suojelutoimenpiteitä”, ei voida soveltaa käsiteltävässä asiassa):

- a) on selvää, että lapset ovat 31.8.2020 tapahtuneen muuttonsa jälkeen saaneet asuinpaikan Ranskasta,
- b) lasten asuinpaikka oli ollut aiemmin Ranskassa, sillä tältä osin asianosaisten välisessä asiassa 21.1.2019 annetussa tuomiossa [– –] todetaan, että ”asianosaiset ovat kotoisin Pariisin hallintoalueelta ja perhe asui siellä, kunnes he muuttivat Luxemburgiin, CM virallisesti 1.7.2015 ja [– –] DN [– –] virallisesti elokuun 2015 [lopussa]”,
- c) molemmat lapset ovat Ranskan kansalaisia,
- d) lasten äidin [– –] DN:n asuinpaikka on Ranskassa.

Kun otetaan lisäksi huomioon asian tosiseikat, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen perheasioita käsittelevän jaoston kannalta kaikki asian selvittämistoimet, joita on pidettävä todennäköisesti tarpeellisina, kun otetaan huomioon lasten ikä ja se, että 12.6.2020 annettu ratkaisu [– –] on jo lähes kaksi vuotta vanha, joko edellyttävät jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa (todisteiden vastaanottaminen) 25.11.2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/1783 soveltamista (asetusta sovelletaan 1.7.2022 alkaen) tai aiheuttavat maantieteellisiin etäisyyksiin liittyviä ongelmia (esimerkiksi Luxemburgin siviililain (code civil) 388-1 §:n mukainen alaikäisten lasten kuuleminen). Lopuksi on todettava, että jos CM:n tapaamis- ja luonapito-oikeuden käyttämistä koskevia sääntöjä koskeva hakemus [– –] on tutkittava, Ranskan perheasioita käsittelevällä tuomioistuimella on paremmat edellytykset arvioida Ranskan alueella 30.8.2020 alkaen vakinaisesti asuvien lasten tosiasiallista tilannetta ja määrätä tarvittaessa säännöistä, jotka koskevat lasten perhepiiriä ja heille tarjottavia konkreettisia mahdollisuuksia. Tältä osin asian siirtäminen kyseiseen tuomioistuimeen on siis omiaan tuomaan asian käsittelyyn ”todellista ja konkreettista lisäarvoa” unionin tuomioistuimen 27.10.2016 antamassa tuomiossa *Child and Family Agency v. J. D.* (C-428/15) tarkoitetulla tavalla.

Kun Tribunal judiciaire de Nanterren perheasioita käsittelevä jaosto katsoi, ettei se ole alueellisesti toimivaltainen, se tulkitse implisiittisesti mutta väistämättä, että Bryssel IIa -asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa, jossa säädettyä sovelletaan ”8 artiklasta

poiketen”, sovellettiin asiassa kyseisen [– –] [8] artiklan sijasta, jossa säädetään lähtökohtaisesta toimivallasta [– –], joka unionin tuomioistuimen 4.10.2018 antaman tuomion IQ v. JP (C-478/17) mukaan on esteenä asetuksen 15 artiklan soveltamiselle, jonka sanamuoto alkaa sanalla ”*Poikkeuksellisesti*”.

Kun otetaan huomioon edellä mainitut seikat, ratkaisun antamiseksi asianomaisten perusteista ja tuomioistuimen kansainvälisen alueellisen toimivallan määrittämiseksi tässä asiassa on selvitettävä, miten Bryssel IIa -asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa on tulkittava suhteessa kyseisen asetuksen 8 ja 15 artiklaan. Lisäksi on varmistuttava siitä, että Bryssel IIa -asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukainen aiempaan asuinpaikkaan perustuva toimivalta ei mahdollisesti ole tosiasiallisesti ja laajasti tulkittuna seikka, johon vedotaan puhtaasti tuomioistuintaktisista syistä (kuten esimerkiksi siksi, että määräaikoihin ja prosessinedellytyksiin, jotka vaihtelevat eri jäsenvaltioissa, liittyvät seikat ovat helpompia Luxemburgissa; tai jotta asiassa sovellettaisiin toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklan d alakohdan mukaista ad hoc toimivaltaa – joka tässä tapauksessa on ainoa peruste, jonka nojalla Luxemburgin perheasioita käsittelevä tuomioistuin voisi katsoa, että sillä on aineellisella perusteella kansainvälinen alueellinen toimivalta).

Näin ollen on lykättävä asian käsittelyä ja esitettävä Euroopan unionin tuomioistuimelle tämän välipäätöksen päätösosassa esitetyt kysymykset [– –].

NÄILLÄ PERUSTEILLA:

[– –] lykkää asian käsittelyä ja esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

- I. Sovelletaanko tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 9 artiklan 1 kohtaa
 - a. asetuksen 2 artiklan 10 alakohdassa tarkoitetun tapaamisoikeuden muuttamista koskevaan vaatimukseen, jonka tapaamisoikeuden haltija on esittänyt lasten aiemman asuinvaltion tuomioistuimen sellaisen ratkaisun perusteella, jonka vaikutusten voimaantuloa on lykätty lasten edun nojalla mutta joka on lainvoimainen ja saanut oikeusvoiman ja joka on annettu yli neljä kuukautta ennen kuin tapaamisoikeuden muuttamista koskeva vaatimus on esitetty tuomioistuimessa mainitun 9 artiklan 1 kohdan perusteella,
 - b. siten, että asetuksen 8 artiklassa säädettyä lähtökohtaisesti toimivaltaista tuomioistuinta koskevaa sääntöä ei sovelleta,

vaikka mainitun asetuksen johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan, että ”Tässä asetuksessa vahvistetut toimivaltasäännökset vanhempainvastuuta koskevissa asioissa on muotoiltu lapsen edun perusteella ja ottaen erityisesti huomioon läheisyyden periaate. Niinpä toimivallan pitäisi ensisijaisesti olla tuomioistuimilla siinä jäsenvaltiossa, jossa lapsen asuinpaikka on, paitsi tietyissä olosuhteissa lapsen asuinpaikan muuttuessa – –”?

II. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 9 artiklan 1 kohdan mukainen – näin ollen olemassaoleva – toimivalta, jota sovelletaan asetuksen ”8 artiklasta poiketen”, esteenä asetuksen 15 artiklan soveltamiselle, kun kyseistä artiklaa sovelletaan ”poikkeuksellisesti” ja ”kun se on lapsen edun mukaista”?

[--]

TYÖASIAKIRJA